

KLAIPĖDOS
UNIVERSITETAS

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
**ECONOMY AND MANAGEMENT:
MODERN TRANSFORMATION
IN THE AGE OF GLOBALIZATION**

March 23, 2018

Proceedings of the Conference

**Klaipeda
2018**

Suhina O. M., Nechyporenko N. S., Solovei M. V. DIFFERENTIATION OF THE AMOUNTS OF COMPENSATION FOR ECONOMIC DAMAGE FROM ENVIRONMENTAL POLLUTION IN UKRAINE	139
Улько Є. М. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ВИБОРУ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ З ПРИГОТУВАННЯ КОМПОСТНОЇ СУМІШІ З ВІДХОДІВ ТВАРИННИЦТВА ЯК ЕКОСИСТЕМНИЙ НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ.....	143
DEMOGRAPHICS, ECONOMICS AND SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF THE LABOR MARKET GLOBALIZATION	
Пархоменко Л. А., Пеньков С. О. ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ У СИСТЕМІ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ СУСПІЛЬСТВА	146
Старостенко А. Г., Поснова Т. В. ОБЕСПЕЧЕННОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	148
ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT: NATIONAL CHARACTERISTICS AND GLOBAL TRENDS	
Коба О. В., Миронова Ю. Ю. РОЗВИТОК І ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ	152
FINANCE, INSURANCE AND EXCHANGE BUSINESS: INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES	
Завадських Г. М. РОЗВИТОК БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	155
Кучер Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ УКРАЇНИ	157
Куліш Г. П., Мельник К. В. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ КОМПАНІЙ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	160
Petrushka O. V. MODELS OF SOCIAL INSURANCE AGAINST OCCUPATIONAL RISKS IN THE WORLD.....	162

FINANCE, INSURANCE AND EXCHANGE BUSINESS: INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES

Завадських Г. М., к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна

РОЗВИТОК БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Біржі посідають особливе місце в інфраструктурі сучасної ринкової економіки. Біржовий ринок України, одержавши належне економічне середовище, розпочав вирішувати проблеми формування ринкових цін на основі попиту і пропозиції. Поступово відбувається процес самоліквідації тіньового ринку сільськогосподарської, промислової, видобувної продукції через прозорість товарних потоків. Це дозволяє збільшувати надходження до державного бюджету коштів за рахунок оподаткування біржової діяльності. Крім того, через біржовий, насамперед аграрний ринок задовольняються державні потреби в продовольстві. Водночас біржі є центром експорту окремих видів аграрної продукції та продукції переробки.

До основних законодавчих актів із регулювання діяльності товарних бірж належить Господарський кодекс України, який визначає основні права і обов'язки товарних бірж. Основним положенням цього законодавчого акта є те, що він один із перших формулює поняття «торгово-біржової діяльності». Метою здійснення торгово-біржової діяльності є організація й регулювання торгівлі наданням послуг суб'єктам господарювання в здійсненні ними торговельних операцій, спеціально створеною господарською організацією – товарною біржею (ст. 278 ГК України) [2]. Тобто, звужується поняття торгово-біржової діяльності до товарної, хоча торгівля фінансовими інструментами є також торгово-біржовою. Тому виключати фондову біржу із категорії торгово-біржової діяльності є неправомірним.

Саме таке ставлення мети в зазначених нормативно-правових актах є підставою для того, щоб розглядати торгово-біржову діяльність як певний вид господарської діяльності, призначений для досягнення конкретного соціально значимого результату у сфері матеріального виробництва.

Біржі України різноманітні за своєю структурою, складом учасників, правилами біржової торгівлі. Під час утворення засновники, як правило, не ставили перед собою завдання з концентрації біржового обігу для творення ринкових цін на сировину, капітали та валюту. Біржі, особливо товарні, засновувалися як біржові посередники [2]. Унаслідок відсутності в біржовій сфері державної регуляторної системи й політики біржовий ринок фактично розвивається стихійно, у режимі цілковитої безконтрольності.

У складі основних факторів, що впливають на процес становлення біржового товарного ринку в Україні, можна відзначити рівень розвитку виробництва та споживання товарів в Україні; обсяги експорту та імпорту товарів; ступінь інтегрованості біржових структур в єдину мережу; рівень поінформованості суб'єктів господарювання про можливості інструментів біржового ринку [1].

Для сучасної біржової торгівлі в Україні характерні такі основні тенденції:

1) зростання обсягу біржової діяльності, що характеризується зростанням кількості укладених угод;

2) постійне скорочення асортименту, що реалізується, та кількості операцій із реальним товаром;

3) підвищення рівня концентрації біржової торгівлі в окремих країнах;

4) переважне розміщення товарних бірж у місцях концентрації споживання товарів основні операції, пов'язані з купівлею-продажем ф'ючерсних і опціонних контрактів;

5) вирівнювання рівня біржових цін на товари на різних біржах – це пов'язано з тим, що основна частка операцій здійснюється не з реальними товарами, а із ф'ючерсними й опціонними контрактами;

6) зростання технічного оснащення бірж та вдосконалення техніки біржових операцій [4].

Важливим показником розвитку бірж є загальний обсяг укладених угод, що по суті відображає сукупну вартість товарів у сфері обігу, що змінюють власника на біржовому ринку.

Очевидним є зростання обсягу укладених угод, як в цілому на біржовому товарному ринку (на 132,5% за чотири роки), так і за окремими групами біржових товарів. Це стосується, передусім, таких груп, як ліс та лісоматеріали, обсяг реалізації якої зріс в період з 2012 по 2015 рр. В 11 разів та сільськогосподарської продукції, сумарний обсяг угод по якій відповідно зріс на 95,4%.

Позитивним є і те, що на тлі загального збільшення обсягу реалізованих товарів через біржу, обсяг продажу небіржових товарів має тенденцію до скорочення. Так, зменшено обсяг торгівлі транспортними засобами, неабдинамікродовольчими товарами, земельними ділянками, в окремі роки нерухомістю.

Аналіз динаміки показників діяльності українських товарних та товарно-сировинних бірж вказує на зменшення кількості торгів на 0,6 %, кількості укладених угод – на 74,63%. Кількість членів бірж впродовж досліджуваного періоду часу коливається від 9000 осіб у 2011 році до 2464 осіб у 2015 році. Чисельність сумісників та працюючих за цивільно-правовими угодами з звітному періоді в порівнянні з базисним зменшилась на 44,63 % [5].

Хоча товарні біржі України працюють майже в усіх регіонах, необхідно створити умови для підвищення ділової активності тих біржових структур, які не досягають відповідних результатів роботи. Як показав аналіз, найактивніше розвивається біржова торгівля Київської, Харківської, Миколаївської, Полтавської та Одеської областей. Саме в цих регіонах біржами укладалося найбільше угод. Найвищий рівень ділової активності у Київському регіоні, достатньо високий – у Харківському, Миколаївському та Одеському. Найменш ефективно діяли товарні біржі Волинської області.

Біржова діяльність в Україні все ще перебуває на стадії становлення. Обсяги біржової діяльності порівняно з іншими країнами є незначними. Біржова діяльність є провідною ланкою ринкової економіки та виступає складним механізмом, який чутливо реагує на всі соціально-економічні і політичні процеси, що відбуваються в країні. Вона є індикатором ціноутворення в суспільстві. Рівень ділової активності на біржі свідчить як про економічну стабільність країни, так і про наявність фінансової та економічної кризи у світі. З огляду на це, важливим і необхідним є вдосконалення механізму адміністративно-правового регулювання відносин, що виникають у сфері біржової торгівлі, яка потребує широкого спектра знань, розуміння глибоких економіко-правових закономірностей змісту біржової діяльності.

Література:

1. Вавдійчик І.М. Сучасний стан та тенденції розвитку біржової торгівлі в Україні [Електронний ресурс] / І.М. Вавдійчик // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 15. – С. 182-185. Режим доступу до статті: <http://global-national.in.ua/issue-15-2017>
2. Господарський кодекс України. Від 16 січня 2003 р. № 436-IV. З подальшими змінами // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22.
3. Дегтярева О.И., Кандинская О.А. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1999. – 503 с.
4. Масленников В.В. Биржевая справа: Навч. посібник / Масленников В.В. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 304 с.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Паска І.М. Формування та функціонування біржової та електронної торгівлі сільськогосподарською продукцією / І.М. Паска // Ефективна економіка. – 2015. – № 8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4235>.

Кучер Г. В., к.е.н., доцент,

*Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ УКРАЇНИ

Ураховуючи позитивний досвід зарубіжних країн дефіцит бюджету виступає активним інструментом реалізації фінансової політики в умовах нестабільної економіки. Його використання потребує врахування комплексу чинників, що пов'язані як із обмеженістю бюджетних ресурсів для реалізації фінансової політики, так і особливостями фінансування бюджетного дефіциту.

Намагання уряду України забезпечити скорочення розмірів бюджетного дефіциту мали певні позитивні наслідки, що періодично дозволяли скорити темпи його приросту (зокрема 1995-1996, 1998-1999, 2004-2006, 2011, 2014-2015 рр.). Суттєві скорочення абсолютних розмірів бюджетного дефіциту мали місце в 1998-2000, 2002, 2004-2006, 2011, 2015 рр. [3; 4].

Значні розміри бюджетного дефіциту потребували його фінансування з різних джерел. Співвідношення джерел фінансування бюджетного дефіциту визначається як фінансово-кредитною політикою держави, так і внутрішнім та зовнішніми факторами, що визначають можливості та умови їх залучення. Вагоме значення має діюча нормативно-правова база з даного питання, оскільки вона визначає порядок боргового фінансування державних витрат.

Співвідношення боргового фінансування та розмірів самого дефіциту свідчить про те, що державне боргове фінансування з 1996 р. значно покривало розміри бюджетного дефіциту. Виключення становили: 2000 рік, коли був профіцит бюджету, але державних запозичень було здійснено на 2418,9 млн. грн.; 2002 р., також було завершено з профіцитом бюджету на суму 1119,4 млн. грн., а позикових ресурсів для фінансування бюджету залучено на суму 51,68,91 млн. грн.; 2003 р., коли боргове фінансування становило лише 69,44 % дефіциту державного бюджету. Така ситуація відображає потреби в фінансуванні витрат з обслуговування та погашення державних боргових зобов'язань, які не включено в фінансування бюджетного дефіциту поточного року, це може бути пов'язано із застосуванням оперативних методів управління державним боргом, наприклад, його реструктуризацією.